כג: עושין פסין פרק שני עירובין

עין משפט נר מצוה

כח א ב מיי׳ פט״ז מהל׳ שבת הלכה [ג] ד סמג עשין דרכנן ח טוש״ע א״ח סי׳ שנח סעיף ח:

מסורת הש״ס

רבינו חננאל

תורה אור השלם

הגהות הב״ח

גליון הש״ס

הגהות הגר״א

מוסף רש״י

רב נסים גאון

רבינו חננאל (המשך)

רבי עקיבא היינו ת״ק. פ״ה היינו מ״ק דאמרו לו לר״י וקשיא להוה מלי למימר אריך וקטין איכא ביניייהו דרבי עקיבא קאמר בהדיא ע׳ אמה על ע׳ אמה ובאמרו לו לא קא אמר ומעמתא לא פליגי אר׳ יהודה בהא דאית ליה לעיל אפילו אריך וקטין ועוד דילמא בעו בור שיח ומערה ומיהו י״ל דמשני שפיר ומ״מ נראה כפר״מ דהיינו מ״ק היינו רבי יהודה בן בנא פי׳ כיון דרבי יהודה בן בנא איירי בשבעים אמה ושיריים על שבעים אמה וכו׳ מה הוצרך ר״ע תו לאמות ובלבד שיהא בה כו׳ ומשני איכא ביניייהו דבר מועט דלר׳ עקיבא לית ליה לר׳ יהודה לית ליה והא דקתני בסמוך ר״י אומר דבר מועט יש ולא נתנו בו חכמים שיעור היינו שלא משו לגמלים ולעולם לית ליה דכולהו תנאי שהוזכרו לפני ר״ע נראה דלית להו דבר מועט: **דבר מועט יש.** והא דלא משיב ליה בכילד מעברין (לקמן ד׳ נז.) דקתני גבי ג׳ כפרים אם יש בין המילוות מאה וארבעים אמה ואמה אחת ושלש לא חש לגמלים לי נמי אמית כר״ע דלית ליה דבר מועט: **פשטיה** דקרא במאי בתיב.

משמע דעול חמשים וסבב חמשים הוי אמקמתא בעלמא ומיהו בכילד מעברין (לקמן ד׳ נח.) פריך והא מבעי ליה דיעול חמשים כי׳ [ב]: **והתניא** רבי אליעזר אומר. והוא הדין דהוה מלי למיפרך לאם כן היינו רבי עקיבא אלא דניחא ליה למיפרך דרבי אליעזר אדרבי אליעזר:

אי הבי היינו ר׳ יוסי. אף על גב דמעיקרא איכא למיפרך נמי היינו ר״ע מ״מ היינו רבי יוסי דאיכא למיפרך [ג]: **איכא** ביניייהו רבועא דרבעוה רבנן. פ״ה דרבי אליעזר בעי לכתחילה אורכה פי שנים ברחבה ורבי יוסי בעי לכתחילה מרובעת וקשיא דאין שייך כאן לכתחילה ודיעבד דאי בכר הוקף לכתחילה לכ״ע שרי ואם בא להקיף [ד] וכי נאמר לו שלא יקיף אלא לאר כדאית ליה ולאר כדאית ליה ונראה כפירוש רבינו תנגאל דפירש דרבנן היינו פלוגתא דמי שהוליאוהו (לקמן ד׳ מט:) דר׳ חנינא בן אנטיגנוס ורבנן גבי האומר שביתתי במקומי יש לו אלפים אמה לכל רוח ענולות דבר׳ ר׳ חנינא בן אנטיגנוס ואמ״א מרובעות כעגלה מרובעת כדי שיהא נשכר לזויות והשתא לר״ח לא אורכה יתר ע״פ שנים ברחבה אפילו באלכסון אין מעלטלין

כרבי חנינא ורבי יוסי לטפויי קאתי ולקאמר דמעלטלין [ה]:

[נזרע רובו. ונראה לר״ח דדוקא קרקע יותר מבית קאתים אבל בבית קאתים אפילו מזרע כולו לא בטלי דירתו דהא לר׳ יהודה בן בנא דאמרמר בנזרע כולו מודה דמהני לגיעה שומירה אע״ג דקתם גיעה היא כולה זרועה ומיהא מיגעיא ליה ביתר מבית קאתים אם ביטל דירתו אף בדיר ובסר ומוקלה דשמא לפי שאשמיטו רב אינו מתבטל משום זריעה כי גם לרש״י צריך לחלק בין דיר וסבר ומוקלה ומאר לקרפף):

לרבי שמעון בין דנזרע רובו ה״ל טיעים בטל. נראה [ד] דמכ״ש פריך לגבי רוב דמדקאמר נזרע רובו והיינו ביתר מבית קאתים משמע הא מיעוטו שרי אפילו ביתר מבית קאתים היינו משום דבטל לגבי רובו אפילו לקולא כל שכן היכא דרובא נזרע אפילו בית קאתים דיעמא דבטל לגבי רובא לחומרא: לא

רבי עקיבא היינו תנא קמא איכא ביניייהו דבר מועט דתניא ר׳ יהודה אומר דבר מועט יש על שבעים אמה ושירים ולא נתנו חכמים בו שיעור [א]וכמה שיעור סאתים כחצר המשכן מנא הני מילי אמר רב יהודה דאמר קרא [ו]ארך החצר מאה באמה ורחב חמשים בחמשים אמרה תורה [ז]טול חמשים וסבב חמשים [ח]פשטיה דקרא במאי כתיב אמר אביי העמד משכן על שפת חמשים כדי שיהא חמשים אמה לפניו ועשרים אמה לכל רוח ורוח: ר״א אומר אם היתה ארכה כו׳: והתניא ר״א אומר אם היתה ארכה יתר על פי שנים ברחבה אפי׳ אמה אחת אין מטלטלין בתוכה אמר רב ביבי בר אביי כי תנן נמי מתני׳ [ט][יתר על] פי שנים ברחבה תנן אי הכי היינו ר׳ יוסי איכא ביניייהו ריבועא דריבעוה רבנן: ר׳ יוסי אומר כו׳: איתמר אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר׳ יוסי ורב ביבי אמר רב יהודה [י] אמר שמואל הלכה כר׳ עקיבא [כ]ותרוייהו לקולא וצריכא דאי אשמעינן הלכה כרבי יוסי הוה אמינא עד דאיכא שומירה או בית דירה קמ״ל הלכה כר׳ עקיבא ואי אשמעינן הלכה כר״ע הוה אמינא דאריך וקטין לא קמ״ל הלכה כר׳ יוסי [כא]קרפף שהוא יותר מבית סאתים שהוקף לדירה נזרע רובו הרי הוא כגינה ואסור נטע רובו הרי הוא כחצר ומותר נזרע רובו אמר רב הונא בריה דרב יהושע לא אמרן אלא יותר מבית סאתים אבל בית סאתים מותר כמאן כרבי שמעון דתנן [כב]ר׳ שמעון אומר אחד גגות ואחד חצירות ואחד קרפיפות רשות אחת הן לכלים ששבתו בתוכן ולא לכלים ששבתו בתוך הבית לר״ש נמי כיון דנזרע רובו הוי ההוא מעוטא בטיל

רבי עקיבא היינו ס״ק. דאמרו לו לא אמרו בית סאתים אלא לגינה ולקרפף אבל אם היה כו׳ (יח.) אלמא היכא דאיכא בית דירה אפי׳ עובדא ונשלא הוקף לדירה בית סאתים כר״ע: **איכא ביניייהו דבר מועט.** שבית סאתים יתר על שבעים אמה ושיריים רבועים כדתני לקמן לתנא קמא שרי בבית סאתים אלמים ולר׳ עקיבא שבעים ושיריים על שבעים ושיריים ותו לא כדקא אמרי׳ בהדיא וכמה הן סאתים כחצר המשכן: **דבר מועט.** לקמן [ב] מפרש לה: **מנא הני מילי.** דמרבעינן ליה לאלר המשכן לשער בו איסור שבת: **מאי כחמשים.** הא רוחב חמשים ואמרו מאה דהכי כתיבי במדות הקלעים וכן לפאת לפון באורך קלעים מאה לאורך [ג] ורוחב האלר לפאת קדמה מזרחה חמשים אמה [ד]: **אלא אמרה תורה טול חמשים.** שאמרו יתר על רחבו וסבב חמשים הנותרים יהיו להו שבעים אמות וד׳ קפחים מרובעין. כילד עשה מהן ממש לזוטות של עשר אמה רוחב ואורכן חמשים הסכב האמת לאזרח והאמת למערב הרי רחבה שבעים ואורכה חמשים עוד שיש אמת לצפון ואמת לדרום הרי שבעים על שבעים אלא שהקרנות פגומין לכל קרן וקרן עשר על עשר מפני התוספת שהוספת טול מן החמשים ד׳ חמיכות של י׳ על י׳ ושיש בד׳ קרנות ונתמלאו נשארה רצועה אחת של עשר על עשר אמות שהיא שיש טפחים על שיש טפחים ועשה אוזן ל׳ רצועות של שני טפחים [ה](הרי ל׳ [ו] רצועות אורך כל אחת ואחת עשר אמה) שכולן הן ג׳ מאות אמות תן ע׳ לכל רוח [ז]הרי שבעים וד׳ וטפחים על שבעים וד׳ טפחים אלא שהקרנות פגומין טפחיים על טפחיים נשארו בידך עשרים אמה טול מהן שמונה טפחים ושים לקרנות ונתמלאו ונשארו בידך י״ח אמה וד׳ טפחים כרוחב טפחיים והיינו דבר מועט שאם נאת לאלכו ולהקיף בהן [א] אין מגיע התוספת לרוחב כ׳ שלשי אלנע הא בעת למעבד מייה [ב]רצועה של רפ״ג אמות [ג]וד׳ טפחים אורך להקיף

מרבע הרוחות: **פשעיה דקרא.** לענין משכן: **כמאי כתיב.** בחמשים דקרא מאי היא: **בעמד משכן על שפת.** שכלין שם החמשים של אלר משנכנסים לה בפתחה של מזרח: **כדי שיהו חמשים אמה.** של אלר לפני המשכן: **ועשרים לכל רוח.** שהמשכן ארכו ל׳ כדכתיב (שמות כו) עשרים קרשים ורוחב הקרש אמה ואלי ורחבו של משכן תוספ עשר אמות כדכתיב עשה קרשים [שם] שהן תשע אמות ושני קרשים למקולעות שהן ג׳ אמות רוחב והאמה מכאן והאמה מכאן לכסות עוביין של קרשים של אלע (ג) ארכו אמה ואלי אמה מכאן ואלי אמה מכאן להשלים ולמלא האלל לעשר וכשאתה מעמידו לסוף חמשים ובאמצע רחבה של אלר נשארו מהחמשים על חמשים של אלר עשרים אמות לשלש רוחות אלא שעוביי הקרשים ממעט מהן אמה לכל לד והכא (ג) הללה חשיב ועוביי הכתלים בכלל העשרים של כל רוח ולפניו למזרחו לא היו קרשים אלא מסך והיינו ולון: **ארכה יתר משנים ברחבה.** כאלר המשכן הוא דשרי ואע״ג דלא מרבעה והיינו אורך כשנים ברוחב אבל טפי משנים ברוחב לא מישתרי: **היינו רבי יומי.** דאמר ארכה אפילו פי שנים ברחבה: **איכא ביניייהו ריבועא דריבעוה רבנן.** ר״ל אבר ארכה יותר משנים ברחבה אין מטלטלין ומיהו עיקרה ארכה פי שנים ברחבה בדכתיב ולית ליה ריבועא ומיהו אי מרבעא לא מיתסרא בהכי דקתני אם היה ארכה יותר

רבי עקיבא היינו ס״ק. דאמרו לו לא אמרו בית סאתים אלא לגינה ולקרפף אבל אם היה כו׳ (יח.) אלמא היכא דאיכא בית דירה אפי׳ עובדא ונשלא הוקף לדירה בית סאתים כר״ע: **איכא ביניייהו דבר מועט.** שבית סאתים יתר על שבעים אמה ושיריים רבועים כדתני לקמן לתנא קמא שרי בבית סאתים אלמים ולר׳ עקיבא שבעים ושיריים על שבעים ושיריים ותו לא כדקא אמרי׳ בהדיא וכמה הן סאתים כחצר המשכן: **דבר מועט.** לקמן [ב] מפרש לה: **מנא הני מילי.** דמרבעינן ליה לאלר המשכן לשער בו איסור שבת: **מאי כחמשים.** הא רוחב חמשים ואמרו מאה דהכי כתיבי במדות הקלעים וכן לפאת לפון באורך קלעים מאה לאורך [ג] ורוחב האלר לפאת קדמה מזרחה חמשים אמה [ד]: **אלא אמרה תורה טול חמשים.** שאמרו יתר על רחבו וסבב חמשים הנותרים יהיו להו שבעים אמות וד׳ קפחים מרובעין. כילד עשה מהן ממש לזוטות של עשר אמה רוחב ואורכן חמשים הסכב האמת לאזרח והאמת למערב הרי רחבה שבעים ואורכה חמשים עוד שיש אמת לצפון ואמת לדרום הרי שבעים על שבעים אלא שהקרנות פגומין לכל קרן וקרן עשר על עשר מפני התוספת שהוספת טול מן החמשים ד׳ חמיכות של י׳ על י׳ ושיש בד׳ קרנות ונתמלאו נשארה רצועה אחת של עשר על עשר אמות שהיא שיש טפחים על שיש טפחים ועשה אוזן ל׳ רצועות של שני טפחים [ה](הרי ל׳ [ו] רצועות אורך כל אחת ואחת עשר אמה) שכולן הן ג׳ מאות אמות תן ע׳ לכל רוח [ז]הרי שבעים וד׳ וטפחים על שבעים וד׳ טפחים אלא שהקרנות פגומין טפחיים על טפחיים נשארו בידך עשרים אמה טול מהן שמונה טפחים ושים לקרנות ונתמלאו ונשארו בידך י״ח אמה וד׳ טפחים כרוחב טפחיים והיינו דבר מועט שאם נאת לאלכו ולהקיף בהן [א] אין מגיע התוספת לרוחב כ׳ שלשי אלנע הא בעת למעבד מייה [ב]רצועה של רפ״ג אמות [ג]וד׳ טפחים אורך להקיף

מרבע הרוחות: **פשעיה דקרא.** לענין משכן: **כמאי כתיב.** בחמשים דקרא מאי היא: **בעמד משכן על שפת.** שכלין שם החמשים של אלר משנכנסים לה בפתחה של מזרח: **כדי שיהו חמשים אמה.** של אלר לפני המשכן: **ועשרים לכל רוח.** שהמשכן ארכו ל׳ כדכתיב (שמות כו) עשרים קרשים ורוחב הקרש אמה ואלי ורחבו של משכן תוספ עשר אמות כדכתיב עשה קרשים [שם] שהן תשע אמות ושני קרשים למקולעות שהן ג׳ אמות רוחב והאמה מכאן והאמה מכאן לכסות עוביין של קרשים של אלע (ג) ארכו אמה ואלי אמה מכאן ואלי אמה מכאן להשלים ולמלא האלל לעשר וכשאתה מעמידו לסוף חמשים ובאמצע רחבה של אלר נשארו מהחמשים על חמשים של אלר עשרים אמות לשלש רוחות אלא שעוביי הקרשים ממעט מהן אמה לכל לד והכא (ג) הללה חשיב ועוביי הכתלים בכלל העשרים של כל רוח ולפניו למזרחו לא היו קרשים אלא מסך והיינו ולון: **ארכה יתר משנים ברחבה.** כאלר המשכן הוא דשרי ואע״ג דלא מרבעה והיינו אורך כשנים ברוחב אבל טפי משנים ברוחב לא מישתרי: **היינו רבי יומי.** דאמר ארכה אפילו פי שנים ברחבה: **איכא ביניייהו ריבועא דריבעוה רבנן.** ר״ל אבר ארכה יותר משנים ברחבה אין מטלטלין ומיהו עיקרה ארכה פי שנים ברחבה בדכתיב ולית ליה ריבועא ומיהו אי מרבעא לא מיתסרא בהכי דקתני אם היה ארכה יותר

[ג] לקמן נח., **[ד]** וכתובות קיז: קידושין פ: חולין ו. קנב. ערכין ח:), **[ה]** גי׳ רש״ף ורא״ש נחמן, **[ו]** ב״ב כד., **[ז]** לקמן לב. עה. פט. ועוד. שבת קל:, **[ח]** וב״ה אלא אמרה:), **[ט]** (שמות כז), **[י]** (שם), **[כ]** ר״מ מ״ז, **[כא]** ס״ת: הרי ר״ש אמות, **[כב]** ובר״ מ״ט ד״ה ובלבד), **[ג]** וברבוב גירסאות יש כאן דלא גרסי׳ רפ״ג ע״כ לא גרסינן ולא עפחים ולא גרסי׳ וד׳ עפחים ע״כ לא גרסי׳ רפ״ג אלא רפ״ב ועיין תוס׳ בתרא״ם), **[ב]** (ועיין תוס׳ ב״ב קמו. ד״ה מנין ותוס׳ שוטה לב: פד״ה וכיון), **[ג]** (ועיין תוס׳ שבת קכ:), **[ד]** ובי מלות הן שיעורן לכתחלה לעשות כך והא לא אייתי אלא בהכאר קרפף שהוא כנר כבר. רש״ל מתוס׳ שבת), **[ה]** (ועיין ברכ אלפס דף לה.).

[ו] ארך החצר מאה באמה ורחב חמשים וקומה חמש אמות שש ואדניהם נחושה: שמות כז יח

(א) רש״י ד״ה אלא אמרה תורה וכו׳ הרי ל׳ לזעות של ב׳ שפחים רוחב אורך כל אחת וכו׳ למעבד מייה לזעה אל רפ״ב אמות וד׳ עפחים אורך להקיף: **(ב)** ד״ה ועשרים לכל רוח וכו׳ של אלע לארכו ואמה וכו׳: **(ג)** באר״ח לכל לד הכא כללה קחשיב ועוביי הכתלים: **(ד)** תוס׳ ד״ה לר׳ שמעון וכו׳ נראה דמכח כ״ש פריך וכו׳ והיינו משום דנעל:

(א) רש״י ד״ה אלא אמרה תורה טול כו׳ אין מגיע התוספת לרוחב וכו׳. נ״ב נאלנע בקירות [ועל ע׳] ולרבעה עפחים ואלנע משמיר אלים אמה:

(ב) הובא לעיל ע״א

(ג) לקמן נח., **(ד)** וכתובות קיז: קידושין פ: חולין ו. קנב. ערכין ח:), **(ה)** גי׳ רש״ף ורא״ש נחמן, **(ו)** ב״ב כד., **(ז)** לקמן לב. עה. פט. ועוד. שבת קל:, **(ח)** וב״ה אלא אמרה:), **(ט)** (שמות כז), **(י)** (שם), **(כ)** ר״מ מ״ז, **(כא)** ס״ת: הרי ר״ש אמות, **(כב)** ובר״ מ״ט ד״ה ובלבד), **(ג)** וברבוב גירסאות יש כאן דלא גרסי׳ רפ״ג ע״כ לא גרסינן ולא עפחים ולא גרסי׳ וד׳ עפחים ע״כ לא גרסי׳ רפ״ג אלא רפ״ב ועיין תוס׳ בתרא״ם), **(ב)** (ועיין תוס׳ ב״ב קמו. ד״ה מנין ותוס׳ שוטה לב: פד״ה וכיון), **(ג)** (ועיין תוס׳ שבת קכ:), **(ד)** ובי מלות הן שיעורן לכתחלה לעשות כך והא לא אייתי אלא בהכאר קרפף שהוא כנר כבר. רש״ל מתוס׳ שבת), **(ה)** (ועיין ברכ אלפס דף לה.).

(ו) ארך החצר מאה באמה ורחב חמשים בחמשים וקומה חמש אמות שש ואדניהם נחושה: שמות כז יח

(א) רש״י ד״ה אלא אמרה תורה וכו׳ הרי ל׳ לזעות של ב׳ שפחים רוחב אורך כל אחת וכו׳ למעבד מייה לזעה אל רפ״ב אמות וד׳ עפחים אורך להקיף: **(ב)** ד״ה ועשרים לכל רוח וכו׳ של אלע לארכו ואמה וכו׳: **(ג)** באר״ח לכל לד הכא כללה קחשיב ועוביי הכתלים: **(ד)** תוס׳ ד״ה לר׳ שמעון וכו׳ נראה דמכח כ״ש פריך וכו׳ והיינו משום דנעל:

(א) רש״י ד״ה אלא אמרה תורה טול כו׳ אין מגיע התוספת לרוחב וכו׳. נ״ב נאלנע בקירות [ועל ע׳] ולרבעה עפחים ואלנע משמיר אלים אמה:

(ב) הובא לעיל ע״א

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com